

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

ประชากรถือเป็นทรัพยากรที่มีคุณค่าและเป็นปัจจัยสำคัญที่มีผลโดยตรงต่อการพัฒนาประเทศในระดับต่างๆ ประเทศใดที่มีทรัพยากรมนุษย์ ที่พร้อมด้วยศักยภาพ ทั้งทางร่างกาย จิตใจ และสติปัญญา ก็ถือได้ว่าประเทศนั้น พัฒนาประสบความสำเร็จแล้ว แต่ในความเป็นจริง ไม่ว่าประเทศจะพัฒนาก้าวหน้าเพียงใด ในสังคมก็ยังคงต้องมีบุคคลที่มีความพิการ บกพร่อง ทั้งทางร่างกาย พฤติกรรม และจิตใจรวมอยู่ด้วย ในสมัยก่อนสังคมจะมองคนพิการว่า เป็นผู้ที่ต้องได้รับความเอื้ออาทร ให้ความช่วยเหลือด้วยเมตตาธรรม เป็นกลุ่มที่อ่อนด้อยในสังคม โดยมีได้คำนึงถึงความสามารถของคนพิการที่ยังเหลืออยู่ และศักดิ์ศรีในมนุษยชนที่คนพิการพึงได้รับแจกเช่นบุคคลทั่วไป ความพิการมิได้หมายความว่าบุคคลเหล่านี้จะสูญเสียความสามารถและ คุณค่าของความเป็นมนุษย์โดยสิ้นเชิง (คณะกรรมการการยุติธรรม และสิทธิมนุษยชน สภาผู้แทนราษฎร, 2546)

ตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550-2554) กำหนดเป้าหมายในการพัฒนาคุณภาพคน คือ 1) คนไทยทุกคนได้รับการพัฒนาให้มีความพร้อมทั้งด้านร่างกาย สติปัญญา คุณธรรม จริยธรรม อารมณ์ มีความสามารถในการแก้ปัญหา มีทักษะในการประกอบอาชีพ มีความมั่นคงในการดำรงชีวิตอย่างมีศักดิ์ศรีและอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข 2) เพิ่มจำนวนปีการศึกษาเฉลี่ยของคนไทยเป็น 10 ปี

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ได้กำหนดสิทธิทางการศึกษาของบุคคลให้สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญ ไว้ในมาตรา 10 ว่า “รัฐต้องจัดให้บุคคลมีสิทธิและโอกาสเสมอกัน ในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่าสิบสองปี ที่รัฐต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย” นอกจากนี้ยังกำหนดสาระสำคัญในเรื่องที่จะต้องจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นพิเศษสำหรับคนพิการ ให้คนพิการได้รับสิ่งอำนวยความสะดวกทางการศึกษาและจัดด้วยรูปแบบที่เหมาะสมโดยคำนึงถึงความสามารถของบุคคล (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2546, หน้า 3)

กระทรวงศึกษาธิการตระหนักถึงสิทธิขั้นพื้นฐานสำหรับคนพิการและได้จัดการศึกษาพิเศษโดยกรมสามัญศึกษารับผิดชอบดำเนินการมาแล้วเป็นเวลานานกว่า 50 ปี โดยเริ่มจัดตั้งโรงเรียนเฉพาะชั้น เช่น โรงเรียนสอนคนตาบอด หูหนวก ปัญญาอ่อน เพื่อทดลองสอนเด็กพิการแต่ละประเภทมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2487 ผลการทดลองพบว่า เด็กพิการทุกประเภทสามารถเรียนได้ ต่อมาในปี พ.ศ. 2500 ได้เริ่มทดลองจัดการศึกษาพิเศษรูปแบบเรียนร่วม โดยจัดสำหรับเด็กที่บกพร่องทางสติปัญญาในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร และในปี พ.ศ. 2507 กระทรวงศึกษาธิการได้รับการสนับสนุนด้านวิทยากรจากมูลนิธิช่วยคนตาบอดโพ้นทะเลแห่ง

สหรัฐอเมริกา (American Foundation Oversea for the Blind) โดยจัดเด็กตาบอดเรียนร่วม ในโรงเรียนปกติ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2546, หน้า 3)

การจัดการเรียนร่วมมีความสำคัญอย่างยิ่งสำหรับเด็กที่มีความบกพร่องในด้านต่างๆ เป็นการเปิดโอกาสให้เด็กได้เข้ามาศึกษาหาความรู้ รวมทั้งเป็นการเข้าสังคมในโรงเรียนกับเด็กปกติ ซึ่งจะทำให้เกิดการพัฒนาศักยภาพที่มีอยู่หรือซ่อนเร้นเพิ่มขึ้น โครงการเรียนร่วมต่างๆ ที่แต่ละหน่วยงานหรือสถานศึกษาจัดขึ้น อาจจะทำตามศักยภาพของแต่ละแห่งในการที่จะรับเด็กที่เรียนร่วม ซึ่งในปี 2547 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการได้เริ่มโครงการโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม สำหรับนักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 390 โรงเรียน ในจังหวัดลพบุรีมีโรงเรียนเข้าร่วมโครงการ 11 โรงเรียน ปี 2550 ได้ขยายเพิ่มขึ้นเป็น 2,000 โรงเรียนทั่วประเทศ และมีโรงเรียนในจังหวัดลพบุรีเข้าร่วมโครงการ 30 โรงเรียน รวมโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วมในจังหวัดลพบุรี 41 โรงเรียน

จากการศึกษาสภาพปัญหาการดำเนินงานโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วมโรงเรียนประถมศึกษา และมัธยมศึกษา ปีการศึกษา 2549 ในจังหวัดลพบุรี (ธนุ วุฒิเกียรติไพบูลย์, 2547, หน้า 2) พบว่าสภาพปัญหาในการดำเนินงานตามโครงการโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วมในจังหวัดลพบุรี ส่วนใหญ่มีความเห็นว่าสภาพปัญหาการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก คือ ด้านการใช้หลักสูตร รองลงมาคือด้านการใช้สื่อการเรียนการสอน ด้านเทคนิคและวิธีการสอน และด้านการวัดผลและประเมินผล ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาสภาพการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลพบุรี เขต 1 และเขต 2 ในปีการศึกษา 2550 เพื่อศึกษาสภาพการจัดการเรียนการสอนโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วมว่าสภาพแต่ละด้านเป็นอย่างไรมีปัญหาหรือไม่ และจะแก้ปัญหาอย่างไร เพื่อนำเสนอแนวทางพัฒนาการจัดการเรียนการสอนต่อไป

ความมุ่งหมายในการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการจัดการเรียนการสอนในด้านการบริหารจัดการเรียนร่วม การจัดการเรียนการสอนและการประสานเครือข่ายผู้ปกครอง และชุมชนในโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วมสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลพบุรี

2. เพื่อกำหนดแนวทางแก้ปัญหาการจัดการเรียนการสอนในด้านการบริหารจัดการเรียนร่วมและการประสานเครือข่ายผู้ปกครอง และชุมชนในโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลพบุรี

ความสำคัญของการวิจัย

ผลที่ได้จากการวิจัยนี้จะเป็นประโยชน์ต่อสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ผู้บริหารโรงเรียน ครู และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง กับการจัดการเรียนร่วม สามารถนำไปใช้ประกอบการ

พิจารณาแก้ไขหรือวางแผนการดำเนินงานการจัดการเรียนร่วม ตลอดจนการพัฒนาการเรียนการสอนในโรงเรียนจัดการเรียนร่วมให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้ มุ่งศึกษาสภาพการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วมสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลพบุรี โดยกำหนดขอบเขตของการดำเนินงาน 3 ด้าน คือ 1) ด้านการบริหารจัดการเรียนร่วม 2) ด้านการจัดการเรียนการสอน 3) ด้านการประสานเครือข่ายกับผู้ปกครองและชุมชน

2. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ประกอบด้วย

1.ผู้บริหารโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลพบุรี ปีการศึกษา 2550 จำนวน 41 โรงเรียน จำนวน 41 คน

2.ครูผู้สอนในโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลพบุรี ในปีการศึกษา 2550 จำนวน 41 โรงเรียน จำนวน 161 คน

3.ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วมในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลพบุรี จำนวน 10 คน

นิยามศัพท์เฉพาะ

โรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม หมายถึง โรงเรียนที่จัดการเรียนการสอนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลพบุรี ที่มีนักเรียนพิการเรียนร่วมในโรงเรียน ซึ่งศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 6 จังหวัดลพบุรี คัดเลือกให้เป็นโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม จังหวัดลพบุรี ปี 2550

การจัดการเรียนร่วม หมายถึง การจัดให้เด็กพิการที่ได้รับการเตรียมความพร้อมมาก่อนเรียนร่วมกับนักเรียนทั่วไปในโรงเรียนปกติ ซึ่งจัดได้หลายรูปแบบ เช่น เรียนร่วมในชั้นเรียนปกติเต็มเวลา เรียนร่วมเป็นบางเวลา เรียนร่วมโดยได้รับการสอนเสริมหรือครูเดินสอนและจัดให้มีบริการสนับสนุนตามความต้องการจำเป็นพิเศษของเด็กเป็นรายบุคคล

การบริหารจัดการเรียนร่วม หมายถึง การบริหารจัดการงานการจัดการเรียนร่วมของโรงเรียน โดยใช้โครงสร้างซีท (SEAT) ที่ประกอบด้วยองค์ประกอบหลัก 4 ประการ คือ Student – นักเรียน Environment – สภาพแวดล้อม Activities – กิจกรรมการเรียนการสอน และ Tools – เครื่องมือ

การจัดการเรียนการสอน หมายถึง กิจกรรมการเรียนการสอนในโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วมที่จัดขึ้นเพื่อพัฒนาศักยภาพนักเรียนพิการที่เรียนร่วม การจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล การจัดทำแผนการสอนเฉพาะบุคคล กิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้และ

พัฒนาทักษะชีวิตด้านการศึกษา การศึกษา ค้นคว้า วิจัย เพื่อพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การสอนสำหรับนักเรียนพิการเรียนร่วม

การประสานเครือข่ายผู้ปกครองและชุมชน หมายถึง การประสานงานปฏิบัติ ร่วมกับครอบครัว ชุมชน เครือข่าย และการส่งต่อนักสหวิชาชีพ ในการร่วมประเมินพัฒนาการ ของนักเรียนพิการเรียนร่วม การร่วมวางแผนการให้บริการช่วยเหลือตามความต้องการจำเป็น พิเศษเป็นเฉพาะบุคคล การติดตามการให้บริการ และการประเมินผลเพื่อพัฒนาศักยภาพและ พื้นฟูสมรรถภาพด้านการศึกษา ร่างกาย อารมณ์ สังคม จิตใจ ทักษะการดำเนินชีวิตและอาชีพ

ผู้บริหาร หมายถึง ผู้อำนวยการสถานศึกษาหรือผู้รักษาการในตำแหน่งผู้บริหาร ใน โรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลพบุรี เขต 1 และเขต 2

ครูผู้สอน หมายถึง ครูปฏิบัติการสอน ครูประจำชั้นที่สอนเด็กพิการเรียนร่วมใน โรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลพบุรี

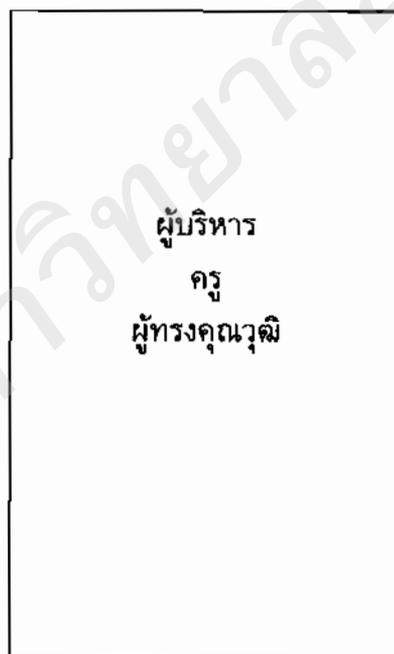
เขตพื้นที่การศึกษา หมายถึง เขต อำเภอ สระโบสถ์ อำเภอ โคกเจริญ อำเภอหนอง ม่วง อำเภอพัฒนานิคม โดยสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลพบุรี เขต 2 ตั้งอยู่ที่อำเภอชัยบาดาล

ผู้ทรงคุณวุฒิ หมายถึง ผู้บริหารการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา ครู และ ผู้สนับสนุนการศึกษาซึ่งเป็นผู้ทำหน้าที่ในการให้บริการหรือปฏิบัติงานเกี่ยวเนื่องกับการจัด กระบวนการเรียนการสอน การนิเทศ การบริหารการศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาลพบุรี ซึ่งมีคุณสมบัติ ดังนี้

1. จบการศึกษาไม่ต่ำกว่าปริญญาโท
2. มีประสบการณ์ทำงานเกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนร่วม
3. มีผลงานวิจัยหรือบทความตีพิมพ์เผยแพร่ระดับชาติ เกี่ยวกับการศึกษาพิเศษหรือ การจัดการเรียนร่วม

กรอบความคิดในการวิจัย

ในการการวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาสภาพการบริหารจัดการเรียนร่วม การจัดการเรียนการสอน และการประสานเครือข่ายกับผู้ปกครองและชุมชนในโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วมสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลพบุรี ในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดสภาพการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วมไว้ 3 ด้าน คือ ด้านการบริหารจัดการเรียนร่วม ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านการประสานเครือข่ายกับผู้ปกครองและชุมชน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2546 หน้า 173) ตามที่กำหนดไว้ในตัวแปรตาม และแนวทางแก้ปัญหาการบริหารจัดการ การจัดการเรียนการสอน และการประสานเครือข่ายผู้ปกครองและชุมชนในโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลพบุรี ดังนี้

ภาพ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย